Εὐκλείδεια Γεωμετρία

Καθηγητὴς Ν.Γ. Τζανάκης

Φθινοπωρινὸ Ἑξάμηνο 2010

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΒΑΣΙΚΩΝ ΓΝΩΣΕΩΝ

ΑΠΛΟΙ ΓΕΩΜΕΤΡΙΚΟΙ ΤΟΠΟΙ

1. Δίδεται εὐθεία ϵ καὶ σημεῖο O ἐκτὸς αὐτῆς. Ἐπὶ τῆς ϵ κινεῖται σημεῖο X. Ποιὸς εἶναι ὁ γεωμετρικὸς τόπος τοῦ μέσου τοῦ εὐθυγράμμου τμήματος OX;

2. Ἡ ἄσκηση 1 γενικευμένη:
   Δίδεται εὐθεία ϵ, σημεῖο O ἐκτὸς αὐτῆς καὶ θετικὸς ἀριθμὸς k. Ἐπὶ τῆς ϵ κινεῖται σημεῖο X. Σὲ κάθε θέση του θεωροῦμε σημεῖο P ἐπὶ τοῦ εὐθυγράμμου τμήματος OX, τέτοιο ὥστε $\frac{PO}{PX} = k$. Ποιὸς εἶναι ὁ γεωμετρικὸς τόπος τοῦ σημείου P;

3. Ἡ ἀνάλογη τῆς ἀσκήσεως 1 μὲ κύκλο ἀντὶ εὐθείας.
   Δίδεται κύκλος κέντρου K καὶ ἀκτίνας r καὶ σημεῖο O ὄχι ἐπὶ τῆς περιφέρειας. Ἐπὶ τῆς περιφέρειας τοῦ κύκλου κινεῖται σημεῖο X. Ἀποδεῖξτε ὅτι ὁ γεωμετρικὸς τόπος τοῦ μέσου τοῦ εὐθυγράμμου τμήματος OX εἶναι ὁ κύκλος μὲ κέντρο τὸ μέσο τοῦ εὐθυγράμμου τμήματος OK καὶ ἀκτίνας $r/2$.
   Ἡ λύση αὐτοῦ τοῦ γεωμετρικοῦ τόπου δίδεται στὴ σελίδα ὡς ὑπόδειγμα γιὰ τὸ πῶς πρέπει νὰ γράφετε τὶς λύσεις τῶν ἀσκήσεων γεωμετρικῶν τόπων.

4. Ἡ ἄσκηση 3 γενικευμένη:
   Δίδεται κύκλος κέντρου K καὶ ἀκτίνας r, σημεῖο O ὄχι ἐπὶ τῆς περιφέρειας καὶ θετικὸς ἀριθμός k. Ἐπὶ τῆς περιφέρειας τοῦ κύκλου κινεῖται σημεῖο X. Σὲ κάθε θέση του θεωροῦμε σημεῖο P ἐπὶ τοῦ εὐθυγράμμου τμήματος OX, τέτοιο ὥστε $\frac{PO}{PX} = k$. Ποιὸς εἶναι ὁ γεωμετρικὸς τόπος τοῦ σημείου P;

5. Σ' ἕνα τρίγωνο ABC οἱ κορυφὲς B καὶ C παραμένουν σταθερὲς, ἐνῶ ἡ κορυφὴ A μεταβάλλεται ἔτσι ὥστε τὸ μῆκος τῆς διαμέσου AM νὰ παραμένει σταθερό, ἴσο πρὸς δοθὲν μῆκος μ. Ποιὸς εἶναι ὁ γεωμετρικὸς τόπος τοῦ βαρυκέντρου G τοῦ τριγώνου ABC;

Λύση τῆς ἀσκήσεως 3.

᾿Ορθό: (βλ. σχῆμα 1). ῎Εστω X τυχὸν σημεῖο τοῦ κύκλου κέντρου K καὶ ἀκτίνας r καὶ M τὸ μέσο τοῦ OX. Φέρομε τὸ (βοηθητικὸ) εὐθύγραμμο τμῆμα OK καὶ ἔστω N τὸ

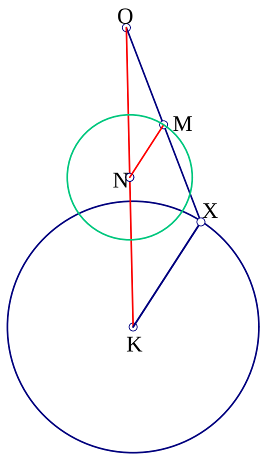

Σχῆμα 1: Λύση τῆς ἀσκήσεως 3 - ὀρθό

μέσο του. Τὸ NM ἑνώνει τὰ μέσα τῶν πλευρῶν OK καὶ OX τοῦ $\triangle OKX$, ἄρα τὸ μῆκος του εἶναι τὸ μισὸ τῆς τρίτης πλευρᾶς KX τοῦ τριγώνου (καὶ παράλληλο πρὸς αὐτή, ἀλλὰ αὐτὸ δεν μᾶς χρειάζεται στὴ συγκεκριμένη ἄσκηση). Συνεπῶς, $NM = r/2$. Ἀλλὰ τὸ N εἶναι σταθερὸ σημεῖο, ἄρα τὸ M ἀνήκει σε κύκλο κέντρου N καὶ ἀκτίνας $r/2$ (πρασινωπὸς κύκλος στὸ σχῆμα).

᾿Αντίστροφο: Κάνομε χωριστὸ σχῆμα (βλ. σχῆμα 2). Τώρα ἔχομε τὸν 'πρασινωπὸ' κύκλο

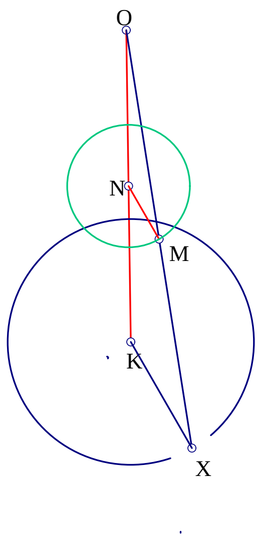

Σχῆμα 2: Λύση τῆς ἀσκήσεως 3 - ἀντίστροφο

κέντρου N καὶ ἀκτίνας $r/2$ καὶ πρέπει νὰ ἀποδείξομε ὅτι, ἂν M εἶναι τυχαῖο σημεῖο του, τότε ὑπάρχει ἕνα σημεῖο X στὸν ἀρχικὸ κύκλο (αὐτὸν μὲ κέντρο K καὶ ἀκτίνα r), τέτοιο ὥστε τὸ M νὰ εἶναι μέσο τοῦ OX. Ὁ ἁπλούστερος, ἂν καὶ κάπως ἔμμεσος, τρόπος γιὰ τὴν εὕρεση τοῦ X, εἶναι ὁ ἑξῆς: Φέρομε τὴν OM καὶ τὴν προεκτείνομε κατὰ ἴσο τμῆμα, ἔστω MX. Ἔτσι, τὸ M εἶναι μέσο τῆς OX. *Ἀλλὰ εἶναι τὸ X πάνω στὸν κύκλο κέντρου K καὶ ἀκτίνας r;* (Γι' αὐτὸν τὸν λόγο ἔχει σχεδιασθεῖ 'κομμένος' ὁ κύκλος στὴ γειτονιὰ τοῦ X.) Ναί, διότι τὸ NM ἑνώνει τὰ μέσα τῶν πλευρῶν OK καὶ OX τοῦ $\triangle OKX$, ἄρα τὸ μῆκος τῆς τρίτης πλευρᾶς KX τοῦ τριγώνου εἶναι διπλάσιο ἀπὸ τὸ μῆκος τοῦ NM. Ἄρα, $KX = 2(r/2) = r$ καί, συνεπῶς, τὸ X ἀνήκει στὸν μόλις προαναφερθέντα κύκλο.